

Helt opp mot vår tid hadde legeskunsten så skrøpelig vitenskapelig grunnlag at det kunne være tryggere å ty til folkemedisinen, konstaterer Ben Goldacre.

«Legemiddelindustrien er ond»

Bok sakprosa

Ben Goldacre
Kvakksalverne

Gyldendal.
Oversatt av
Rune R. Moen

Bjarne Røsjø
Helbredernes hemmeligheter

Spartacus

Alternativ medisin i kritisk lys. Men mest nådeløs juling får legemiddelindustrien.

Legemiddelindustrien er blitt en av verdens største og mest profitable næringer, den presser fortjenesten til siste dråpe, mener den engelske medisineren og publikumsyndlingen Ben Goldacre. FOTO: SCANPIX

«Før 1935 var legene i bunn og grunn ubrukkelige», skriver han. Alt vi forbinder med moderne medisin har fått sitt gjennombrudd siden den gang, fastslår Goldacre. I fordums tid kunne legene langt oftere enn i dag ta livet av sine pasienter, med årelating og andre skrekkelige metoder. Var det rart at mange oppsøkte folkemedisin og naturmedisin? Og hva med homeopatene? De var i hvert fall ikke farlige, slik legene kunne være, etter hans syn.

Ben Goldacre (38) er anerkjent og omstridt. Alt ganske ung vakte han internasjonal oppmerksomhet med sine avsløringer av dem han mener er falske profeter innen helbredelsens kunst. Han har bakgrunn fra Oxford og andre av de beste læresteder, og er samtidig totalt ukonvensjonell. I hans bestselger *Kvakkosalverne (Bad Science)* som Rune Moen har oversatt utmerket til norsk, hadde jeg ventet, på bakgrunn av presseintervjuer, at Goldacre særlig ville svinge piken over den alternative medisin.

Det gjør han jo. I hvert fall avviser han homeopatens medisiner som bare tull. Men den sterkeste dom feller Goldacre over to langt sterkere makter: den farmasøytiske industri og kosttilskuddsindustrien.

Industrien forfører legene

«Legemiddelindustrien er ond», lyder forfatterens dom. Den er blitt en av verdens største og mest profitable næringer, den fanger og forfører legene med sine knep, den presser fortjenesten til siste dråpe med ublu priser, så lenge patentene gir enerett, den misbruker og forvrenger forskningsresultater og forfusker bivirkningene, skriver Goldacre. Industrien produserer livsnødvendigheter, ridende på et offentlig finansiert helsevesens brede rygg, men møter knapt hindere i sin hensynsløse jakt på utbytte til aksjonærene, mener denne refseren.

Kosttilskuddsindustrien slipper ikke lettere. Goldacre hevder at de fleste av dens produkter er virkningsløse og overprisede blendverk som lurer godtroende legfolk trill rundt.

Vi pressefolk blir hudflettet for hva vi kaster oss på. Hvem serverer i dag askeavkok, 1970-tallets farsott, den gang viet utallige førstesider?

Pompøse sjarlataner

Aller hardest går Goldacre ut mot navngitte ernæringseksperter som er blitt berømt i

hans hjemland, kler av dem og rundjuler dem som pompøse sjarlataner.

Man kunne ventet at en bok som dette ble fulgt av en strøm med søksmål. Men hvem ville vunnet en sak mot Goldacre?

Overfor homeopatene er han faktisk mer nyanisert. Etter å ha begrunnet hvorfor pillene deres ikke virker, vedgår han at behandlingen deres har sine positive sider, fordi de gir pasientene omsorg, tid og omtanke, «og alle de andre tilhørende fordelene ved gammeldags, paternalistisk, beroligende medisin».

En norsk likesinnet

Som et norsk motstykke til Goldacre, like sterkt fylt av mistro, men med journalistisk bakgrunn, er Bjarne Røsjø, med bok om *Helbredernes hemmeligheter*. Hva Røsjø ikke har med, er Goldacres slakt av legemiddelindustrien. Til gjengjeld går Røsjø inn i vår hjemlige debatt om alternativ medisin og folkemedisin, ikke minst utløst av Snåsamannen.

Hva både Goldacre og Røsjø drøfter nøye, er virkningene av behandling som vitenskapelig sett skulle vært virkningsløs, men som likevel hjelper, hva fagfolkene kaller «placebo». De forklarer hvorfor mye av den alternative medisinen og folkemedisinen utløser positiv virkning i pasientenes sentralnervesystem, slik at det skal være en fysiologisk årsak til at de demper sykdommer og plager.

Snåsamannen

Blant folkemedisinen og naturmedisinen behandlerne må det skjelles mellom sjarlatanene og de hederlige. Også Røsjø og Goldacre prøver å skjelle. Og mange av naturmedisinenes urter, som folk til alle tider måtte greie seg med, har bevislig en virkning i vitenskapelig forstand. Snåsamannens evner prøver Røsjø å fortolke på en vitenskapelig måte. Ikke alle slike fortolkninger overbeviser like mye. Det er rimelig å tenke seg at krefter finnes der ute som vitenskapen i dag ikke kan forklare. Mange av vitenskapens nyvinninger i vår tid ville i tidligere århundrer blitt avvist som utenkelig eller den rene magi. Det er vel ikke sikkert at der vitenskapen er i dag, der vil den forbli. Mange av oss fortsetter gladelig å følge våre egne kjerringråd, men vi trenger ikke nøye oss med dem.

Ulf Andenæs

Skjønnlitteratur

BOKLISTEN UKE 31

Mestselgende skjønnlitteratur, norsk og oversatt, utgitt 2011-2012

	Forrige liste	Antall uker	Forfatter Tittel	Forlag
1	1	10	Unni Lindell <i>Djevelkysset</i>	Aschehoug
2	4	13	Jeff Kinney <i>En pingles dagbok: Gjør-det-selv</i>	Gyldendal
3	3	28	Shilpi Somaya Gowda <i>Indias datter</i>	Juritzen
4	2	15	Tom Egeland <i>Nostradamus testament</i>	Aschehoug
5	6	5	Bjørn Olav Nordahl <i>Skyggeland</i>	Gyldendal
6	5	41	Jonas Jonasson <i>Hundreåringen som klatret ut gjennom vinduet</i>	Piratforlaget
7	9	16	Jussi Adler-Olsen <i>Journal 64</i>	Aschehoug
8	7	22	Jeff Kinney <i>En pingles dagbok 6: Brakkesyke</i>	Gyldendal
9	10	22	Camilla Läckberg <i>Englemakersken</i>	Gyldendal
10	14	41	<i>Bibelen 2011</i>	Bibelselskapet
11	11	29	Kate Morton <i>En svunnen tid</i>	Schibsted Forlag
12		16	Jeff Kinney <i>En pingles dagbok 5: Den brutale sannheten</i>	Gyldendal
13	8	47	Jo Nesbø <i>Gjenferd</i>	Aschehoug
14		1	Lori Lansens <i>Livet tilbake</i>	Juritzen
15		2	Lucinda Riley <i>Jenta på klippen</i>	Cappelen Damm

Generell litteratur

1	1	37	David Lagercrantz <i>Jeg er Zlatan</i>	Font Forlag
2		1	Patti Smith <i>Just kids</i>	Samlaget
3	2	32	Justin Bieber <i>Justin Bieber: 100% autorisert biografi</i>	Spektrum
4	4	51	Lars Svendsen <i>Fuglesang</i>	Cappelen Damm
5	5	15	Christopher McDougall <i>Født til å løpe: jakten på løpingens hemmelighet</i>	Pax
6	3	47	Lars Mytting <i>Hel ved: alt om hogging, stabling og tørking</i>	Kagge
7	6	23	Todd Burpo <i>Himmelen er på or'ntli</i>	Hermon
8		2	M. Pedersen/Leer-Salvesen <i>Mi kyrkjebok 4</i>	IKO-forlaget
9	7	5	Marc Dolan <i>Bruce Springsteen: et liv med rock 'n' roll</i>	Libretto
10	8	10	Sigrid Beate Edvardsen <i>Pappas prinsesse</i>	Publicom
11		10	Flying Culinary Cirkus <i>Flying Culinary Cirkus</i>	Forlaget Press
12	9	3	Bjørn og Aase M. Juvet <i>Med livet som innsats</i>	Gyldendal
13	11	13	Bjørn Eidissen <i>Mads og Mia leter etter dyr og planter</i>	Cappelen Damm
14	15	5	Doris Rübél <i>Barnehagen min</i>	Schibsted Forlag
14	13	5	Bent Stiansen <i>Stiansen i boks</i>	Dinamo

Pocket- og billigbok

1	1	5	Jo Nesbø <i>Gjenferd</i>	Aschehoug
2	4	69	Kathryn Stockett <i>Barnepike</i>	Cappelen Damm
3	7	26	Jonas Jonasson <i>Hundreåringen som klatret ut gjennom vinduet</i>	Piratforlaget
4	3	11	Lori Lansens <i>Reisen hjem</i>	Juritzen
5	2	33	Jussi Adler-Olsen <i>Kvinnen i buret</i>	Aschehoug
6	5	69	Lars Kepler <i>Hypnotisøren</i>	Cappelen Damm
7	8	15	Lars Kepler <i>Paganikontrakten</i>	Cappelen Damm
8	6	18	Liza Marklund <i>Borderline</i>	Piratforlaget
9	9	25	Jussi Adler-Olsen <i>Flaskepost fra P</i>	Aschehoug
10	11	8	Kathleen Grissom <i>Tilbake til Tall Oaks</i>	Cappelen Damm
11	10	33	Jussi Adler-Olsen <i>Fasandreperne</i>	Aschehoug
12		6	Monica Peetz <i>Tirsdagsdamene: reisen til Lourdes</i>	Bastion
13	15	28	Jeff Kinney <i>En pingles dagbok 4: Hundedager</i>	Gyldendal
14	13	41	Jeff Kinney <i>En pingles dagbok 1: Greg Heffleys dagbok</i>	Gyldendal
15	12	6	Jørn Lier Horst <i>Bunnfall</i>	Gyldendal

Boklisten er utarbeidet av Den norske Bokhandlerforening. Salgsstatistikk er hentet fra følgende bedrifter: Ark Bokhandel (103 butikker), Notabene (147 butikker), Norli (54 butikker), Libris (102 av 111 butikker), Fri Bokhandel (22 av 106 butikker), Tanum (17 butikker), Haugen Bok og Akademisk Kvarter. Bokdata fra Den norske Bokdatabasen AS. Listen utgis en gang i uken.